

Moderní cesta zasvěcení a její zrcadlení v sedmi velkých křesťanských svátcích

Prokofjev Sergej O.

Pokusili jsme se svým dosavadním pozorováním vysvětlit z esoterického stanoviska, jak dalece jsou podstatné prvky moderní křesťansko-rosikruciánské cesty zasvěcení základem ročního koloběhu. Vnitřní souvislost jejích sedmi stupňů s rytmem roku, která nám vyplynula, není ale náhodná, nýbrž odpovídá světovým zákonům. Vždyť přece je tato cesta zasvěcení ve všech svých elementech přesným zrcadleným obrazem života makrokosmu a proto je také skrytým způsobem obsažena v rytmu roku, - jde jen o to, abychom si to uvědomili. Je to něco objektivního, nezávislého na náklonnosti a sympatii. Tím můžeme také říci: Kdysi byl svět vytvořen bohy podle zákonů zasvěcení. A když člověk nastupuje jejich cestu, cestu zasvěcení, pak si jen tyto zákony *uvědomuje* a může také s plným vědomím vstoupit do velkého hierarchického celku. Stává se nástrojem, hrtanem pro bohy kosmu, vědomým nositelem oněch zákonů, podle nichž kdysi vytvořili svět.

Zkoumajíce duchovní podklady ročního koloběhu, vyzdvihli jsme zvláště *sedm* křesťanských svátků, které včleňují sedmirytmus vnitřního vývoje lidské duše do dvanáctirytmu roku. Jsou to: svátek Michaela, Vánoce, Epifanias, Velikonoce, Nanebevstoupení, Svátky svatodušní jakož i den Jana. A i když shora uvedené základní prvky křesťansko-rosikruciánské cesty zasvěcení nejsou v ročním koloběhu přesně fixovány, nýbrž uchovávají si v něm jistou pohyblivost, vztahující se více na „sváteční doby“ roku, jejichž kulminace potom vždy představuje jeden z těchto svátků, můžeme se přece jen pokusit vzhledem *k podmíněnosti* těchto vztahů uvést bezprostředně v souvislost těchto sedm křesťanských svátků se sedmi stupni moderního zasvěcení. Takový vztah sice do jisté míry vyplývá z předešlých pozorování, je však zapotřebí dalšího objasnění, abychom dostali úplný obraz. Pozorujeme-li roční koloběh v celku, pak nemáme před sebou jen jedny Vánoce, nýbrž *troje*, nebo lépe řečeno, *trojí* zrození Boha. To první, vlastní vánoční svátek, je narození slavené 25. prosince, narození *člověka* Ježíše z Nazaretu (nátanské duše) na Zemi. To je *měsíčním* narozením v tom smyslu, v němž se děje fyzické narození *každé* lidské bytosti na Zemi z měsíčních sil, nebo, jak dnes říkáme, ze sil dědičnosti. V kosmu spravuje tyto síly především měsíční archanděl Gabriel. A doba jeho nejsilnějšího působení na zemské dění je v ročním rytmu dobou zimního slunovratu nebo Vánoc. Proto se v dávných dobách, když proces početí a narození nebyl ještě úplně v moci lidí, nýbrž byl dalekosáhle veden z mysterijních center, mělo početí dítě tak, aby se dítě narodilo o Vánocích, aby mohlo sestoupit dolů z měsíční sféry pod vedením archanděla Gabriela. Klasický příklad takového zrození máme v narození nátanské duše 25. prosince a jejího zvěstování měsíčním archandělem. V případě nátanské duše byly však měsíční síly ještě značně zesíleny tím, že s ní přišla na Zemi *lidská* bytost, pro niž bylo toto vtělení na předělu věků *prvním* od lemurské epochy, která opět představuje opakování *starého měsíčního stavu* naší Země v zemské epoše. Navíc byla nátanská duše také nositelem nejčistší, pokušením ještě nedotčené substance lidského já, kterou vyhlil v lemurské době do člověka měsíční Elohim Jahve, onen Elohim, který byl současně hlavním protivníkem Lucifera v našem kosmu), protivníkem toho ducha, který zůstal zpět již na starém Měsíci a později přivodil pád lidstva do hříchu. Tak máme z nejrůznějších stran četné poukazy, že s Vánocemi zvláště souvisí měsíční narození, narození, které je ještě dokonale pod znaméním měsíčních sil.)

Tato skutečnost je také důvodem pro to, proč je esoterická podstata Vánoc přístupna především *imaginativnímu vědomí*, které je opět hluboce vnitřně spřízněno jak se starým, tak i s novým Měsícem (to znamená s měsíční sférou obklopující Zemi). Tak jsou od počátku křesťanské epochy Vánoce oblíbeným tématem malířů, a to nejen proto, že malířství je zvláště blízko světu imaginace, nýbrž také že zbytky starého atavistického jasnozření zůstaly uchovány v Evropě až do počátku devatenáctého století, kdežto schopnost inspirativního a ještě více intuitivního poznání se téměř úplně ztratila až do čtvrtého století po Kristu. A konečně bylo, o čemž svědčí moderní duchovní bádání, Lukášovo evangelium, které obsahuje stěžejní vánoční zvěst, v podstatě napsáno z *imaginativních* sil vědomí a bylo proto stále přístupno také nejjednoduššímu a nejnaivnějšímu srdci, tak jak už Vánoce samy jsou těmi svátky v celém ročním koloběhu, které jsou v Evropě nejlépe chápány a jsou nejvíce milovány.

Druhé narození slavíme v den Epifanias, svátku, kdy sestoupila bytost Kristova do tří schrán Ježíše z Nazaretu při křtu v Jordáně. Zde se jedná o čisté *sluneční narození*, v němž se sluneční duch Kristův vtělil na Zemi. Vždyť Kristus náležel až do doby svého sestupu na Zemi k velké sluneční sféře, odkud

vedl celý planetární vývoj mocnými kosmickými rytmy pomocí tak zvané „sférické hudby“, jejímž pramenem je Slunce samo:

„Zní Slunce jako odedávna
v bratrských sférách o závod,
a jak mu dráha jeho dána,
hřmí jeho krok v ten chorovod.“
(Goethe, Faust) (převod R. Zoubka)

Tak je třeba, abychom pochopili podstatu křtu v Jordánu, druhého, slunečního narození, mít nejen imaginativní, nýbrž také *inspirativní* poznání. Jinými slovy: Zde není potřebná jen jasnovidnost, nýbrž již určitý stupeň zasnění. A tohoto stupně dosáhl Jan Křtitel. Podle údajů duchovní vědy dosáhl tak zvaného „zasnění Vodnáře“, které ho učinilo schopným přijímat inspirace určité bytosti z hierarchie Angeloi: „Pohled Jana Křtitele byl školen tak, že v noci mohl hledět skrze hmotnou Zemi na souhvězdí Vodnáře. Měl tedy, když Angelos uchopil jeho duši, onu *iniciaci*, která se nazývá iniciací Vodnáře.“ Na tom spočívá také vnitřní zdůvodnění, proč byl poslán do světa právě Jan, aby „připravil cestu“ Kristu Ježíši. Neboť jelikož díky svému zasnění pronikl až ke sféře inspirace, mohl v Kristu poznat velkého slunečního ducha) a pomocí *inspirované imaginace* o něm vyslovit: „A Jan dosvědčil: Uzřel jsem, jak Duch podoben holubici sestoupil na něj z nebe a zůstal s ním spojen.“ A dále: když viděl Ježíše kráčet kolem, řekl: Aj, Beránek Boží."

V přednášce z 28. července 1922 líčí Rudolf Steiner podrobně esoterický význam těchto dvou výroků Jana Křtitele, když výslovně zdůrazňuje, že pocházejí ze sféry inspirativního poznání. Praví se zde: „A to naprosto odpovídá tomu, když byl Duch svátý těmi, kdo upozornili na *inspiraci*, naznačen v podobě holubice. Jak to musíme chápat dnes, kdy se nám mluví o Duchu svatem jako v podobě holubice? Musíme to pojímat tak, že řekneme: Ti, kdo tak mluvili, byli ve starém atavistickém smyslu inspirovaní lidé. V té oblasti, v níž se jim ukazoval Duch svátý čistě duchovně, zřeli ho v této formě jako inspiraci. A jak asi charakterizovali Krista tito současníci mystéria Golgoty obdaření atavistickou inspirací? - Viděli ho snad zevně, tu ho viděli jako člověka. Aby ho viděli v duchovním světě jako člověka, k tomu by byli museli mít intuice. Takových lidí ale, kteří ho mohli zřít v intuitivním světě jako Já, takových tu v době mystéria Golgoty nebylo; to nemohli [s výjimkou Jana-Lazara]. Ale mohli ho ještě vidět v atavistické inspiraci. Proto také použili nejspíše zvířecích forem, aby vyjádřili samého Krista. „Aj, to je Beránek Boží“, to je pro onu dobu správná řeč, řeč, do níž se musíme vpravit, jestliže opět přicházíme k tomu, co je inspirace, po případě k tomu, jak se inspiraci vidí to, co může vystoupit v duchovním světě: „Aj, Beránek Boží!“

Mimo tato slova Rudolfa Steinera poukazuje nás na inspirativní charakter křtu v Jordánu také ta skutečnost zprostředkovaná moderním duchovním bádáním, že Kristus při svém sestupu ze Slunce k Zemi procházel různými řády hierarchií až jen k hierarchii *archandělů*, aby se pak, vynechávaje hierarchii andělů, to znamená v jistém smyslu „vynechávaje“ celou měsíční sféru, aby se pak bezprostředně vtělil ve schránách Ježíše z Nazaretu. Proto byla slova, která zazněla jako sférické harmonie z dalek vesmíru v okamžiku křtu v Jordánu: „Toto je můj milovaný Syn, dnes jsem ho zplodil“, vnímatelná pozemským lidem jen tehdy, když byli spojeni se sférou archandělů, velkých géníů lidského slova.

Na závěr této charakteristiky tajemství křtu v Jordánu budiž ještě poukázáno na to, že její inspirativní charakter se vyjadřuje také v tom, že je to především *hudba*, jejímž úkolem je vyjevovat podstatu božského narození Krista v Ježíši z Nazaretu uměleckým způsobem. Tak poukazuje také Rudolf Steiner v přednášce ze dne 22. srpna 1924 na to, že bude v budoucnu nej důležitějším úkolem hudby sdělovat mystérium vtělení Kristovy bytosti v čistě hudebním elementu. Neboť jako se Ježíšův impuls zprostředkuje nejlépe plasticko-výtvarným elementem, „tak může být nalezen Kristův impuls v [elementu] hudebním.“

Konečně třetí zrození máme v mystériu Golgoty. Toto je ve vlastním smyslu zrozením Kristovy bytosti v duchovní sféře Země. V cyklu „Od Ježíše ke Kristu“ je nazýváno „... zrozením nového článku lidské přirozené bytosti /Nátur/, nepomíjivého těla“ nebo, řečeno více duchovněvědecky, fantomu fyzického těla. Jelikož však „... *základní kámen*, tak říkájíc zárodek k tomuto fantomu fyzického těla, položili Trůnové za doby saturnské...“, vyplývá z toho, že má na jedné straně vztah k dnešnímu Saturnu jako k nejzevnější planetě v naší sluneční soustavě, a na druhé straně k celému hvězdnému vesmíru, ke kterému náleží bytosti první hierarchie a tím i Trůnové.

Již při pozorování velikonočního mystéria jsme hovořili o tom, že fantom fyzického těla, který vstal z hrobu na Golgotě a je spojen s celým hvězdným vesmírem, jakož i s nejvyšším cílem vývoje Země, znamená uskutečnění principu duchovního člověka ve vulkánském stavu jako protiobraz starého stavu saturnského. A tak můžeme souhrnem říci: Toto třetí zrození je ve skutečnosti třeba nazývat zrozením *saturnským* nebo zrozením *hvězdným*, tak jako křest v Jordánu zrozením slunečním a Vánoce, jak je

to popsáno v Lukášově evangeliu, zrozením měsíčním. Jelikož je sféra stálic sférou velkého makrokosmického člověka, Adama Kadmona, ale současně působnosti sféry Loga, světového Slova, nejvyššího aspektu všeobíjmající Kristovy bytosti, musí člověk, který chce proniknout do této sféry a prožít kosmické mystérium Slova, jímž chce ale prožívat mystérium Golgoty, musí se pozvednout až k intuici, až k intuitivnímu poznání. Ale umění, které je nejzpůsobilejší dát v zemském životě zaznít něčemu z mystéria Loga, je uměním řeči, uměním slova, které dosáhlo svého vrcholu v evangeliu, jež napsal apoštol Jan, jediný z učedníků Krista Ježíše, jenž mohl s plným vědomím stát pod křížem (to znamená s nejvyšším, intuitivním vědomím). K tomuto nadmyslovému charakteru duchovních pramenů čtvrtého evangelia vyslovuje se Rudolf Steiner takto: „Když nyní, vycházejíce z tohoto hlediska [to znamená z hlediska imaginativního, inspirativního a intuitivního poznání], obrátíme dnes jednou pohled zpět na čtyři evangelia, tak smíme říci, že Janovo evangelium bylo napsáno ze stanoviska zasvěcení, který stál uvnitř, v tajemstvích světa až vzhůru k intuici, který tedy líčí Kristovu událost pro zřízení nadmyslového světa až k intuici ... Tak smíme autora Janova evangelia ... nazývat poslem všeho toho se vztahem ke Kristově události, k čemu dospívá ten, kdo má vnitřní Slovo až vzhůru k intuici. Proto hovoří pisatel Janova evangelia v podstatě tak, že nám charakterizuje tajemství Kristovy říše jako vyznačené vlastnostmi vnitřního Slova nebo Loga. Inspirovaně intuitivní poznání je základem Janova evangelia.“

Tím můžeme v souhrnu říci: Máme v ročním koloběhu trojí narození: měsíční, sluneční a saturnské neboli hvězdné, jež odpovídají svátkům vánočním, Epifanias a velikonočním; nebo, pozorováno ze stanoviska moderní cesty zasvěcení: Abychom skutečně pochopili svátky vánoční, musí se naše vědomí „zrodit“ ve sféře imaginace; abychom poznali svátek Epifanias, ve sféře inspirace; ale k poznání mystéria Golgoty je třeba „zrození“ ve sféře intuice. To je - konkrétně řečeno - význam slov moderního, křesťanského zasvěcení: „Na všech stupních nadmyslového poznání nacházíme velká tajemství, která navazují na onu událost, kterou nazýváme událostí Kristovou; takže imaginativní poznání, inspirativní poznání a intuitivní poznání mají co říci mnoho, nekonečně mnoho o této Kristově události.“

Na závěr se chceme ještě jednou, i když krátce, obrátit k podzimnímu svátku Michaelovu a pozorovat jeho jednu zvláštní vlastnost, která jej odlišuje od všech ostatních svátků roku. Je to tato vlastnost: Kdežto šest ostatních svátků ve své křesťanské formě je slaveno již skoro dva tisíce let a anthroposoficky orientovanou vědou byly jen *obnoveny*, byl svátek Michaelův *založen jako první základ* teprve ve 20. století *jakožto nový křesťanský svátek* \ čímž byl teprve dovršen souzvuk svátků v ročním koloběhu, což se vyjadřuje esotericky v čísle *sedm*.

O zavedení tohoto nového svátku řekl Rudolf Steiner: „Budeme-li ale opět rozumět svátkům, které se dnes jen slaví, ale nerozumí se jim, tak budeme mít také sílu ustanovit z duchovního poznání ročního koloběhu svátek, který má pravý význam teprve pro přítomné lidstvo ... Kdyby se lidé mohli dnes důstojně rozhodnout ustanovit svátek Michaela v posledních dnech září, byl by to čin největšího významu. K tomu by se musila v lidech nalézt odvaha: ne pouze diskutovat o vnějších sociálních organizacích a podobně, nýbrž vykonat něco, *co poutá Zemi k nebi, co opět navazuje fyzické poměry na poměry duchovní*. Potom by se, protože by tím byl Duch opět uveden do zemských poměrů, stalo skutečně mezi lidmi něco, co by bylo mohutným impulsem k dalšímu vedení naší civilizace a našeho celého života. - Není ovšem čas, abych vám podrobněji nastínil, čím by to vše bylo pro vědecké, náboženské a umělecké prožívání, právě tak jako působením starých svátků, tak i působením takového *nového svátku* vytvořeného ve velkém stylu z Ducha, a oč daleko důležitější by to bylo, takovéto vytvoření z duchovního světa, než vše to, co se dnes vyvíjí jakožto sociální tirády.“ Neboť „... pak se odhalí při takovém vytváření svátku nejen lidská vůle, potom by se odhalila vůle bohů a duchů. Potom je opět Duch mezi lidmi! ... Potom musíme nejen umět přemýšlet o smyslu starých svátků, potom musíme dokázat stát se sami sociálně tvůrčími tím, že dovedeme tvořivě dávat vzniknout z ročního koloběhu svátkům. - To ovšem očekává od lidí více, než aby vysvětlovali staré vžitě svátky. Ale to je právě také skutečná anthroposofie, *vyšší anthroposofie*.“

Jak jsme již viděli pozorováním podstaty svátku Michaelova v prvních kapitolách této práce, odpovídá tento svátek prvnímu stupni moderní křesťansko-rosikruciánské cesty zasvěcení. Tu charakterizuje Rudolf Steiner v „Tajné vědě v obryse“ takto: „Studium duchovní vědy, přičemž se nejprve používá soudnosti, která se získala ve fyzicko-smyslovém světě.“ A v poslední předmluvě k této knize, která byla napsána 10. ledna 1925, připojuje: „Usiloval jsem zcela vědomě podat líčení nikoli „populární“, nýbrž takové, které činí nutným ponořit se do obsahu s velkým *myšlenkovým úsilím*. Vtiskl jsem tím svým knihám takový charakter, že jejich četba sama je již začátkem duchovního školení.“ V jistém smyslu je tato zvláštnost vlastní také svátku Michaelovu. Neboť, ačkoliv byl založen z Ducha, je přece dalekosáhle přístupný čistě lidskému chápání; a jelikož byl založen v epoše, kdy převážná většina lidí ještě *nedisponuje* jasnovidnými silami, ale nejvyšší měrou silami myšlení, obrací se, vycházejíce z ducha času, ne tak velice na jasnovidné prožívání duchovna, jako spíše na „prožívání duchovna pouze myšlením“.

Tak pravil Rudolf Steiner v přednášce z roku 1923 ve Vídni v předvečer Michaelova svátku: „Můžeme tak poukázat na to, co musí v člověku nastat, aby michaelská *myšlenka* mohla opět ožít. Člověk musí moci mít skutečně zážitek duchovna. Musí tento zážitek duchovna umět *získat z pouhé myšlenky* - ne snad teprve z nějaké jasnovidnosti. Bylo by špatné, kdyby se každý člověk musel stát jasnovidným, aby mohl mít tuto důvěru k duchu. Tuto důvěru k duchu může mít každý, kdo vůbec *má vnímavost pro nauky duchovní vědy*.“ Z tohoto důvodu tvoří, jak jsme viděli, studium duchovní vědy již počátek moderní cesty zasvěcení, která dnes obsahuje, jako cesta křesťansko-rosikruciánská, především *zasvěcení vůle* a to znamená, že k tomu, aby se na ni vstoupilo, je zapotřebí především *odvahy*.

Dnes jsou dvě hlavní překážky, které chtějí odvrátit moderního člověka, aby na tuto cestu vstoupil: „Ale moderní lidstvo vlastně trpí dvěma zly, oněmi oběma zly, která musí být v Anthroposofické společnosti přemožena. Jedno je *strach před nadsmyslovostí*... To je jedna stránka. Druhou stránkou je, přes mnohé projevy vůle, které jsou ale vlastně mnohdy maskou, *slabost vůle* a vnitřní ochrnutí vůle moderního člověka.“ Z toho plyne, že moderní člověk, který chce nastoupit cestu zasvěcení, jež odpovídá duchu času, má především překonat obě zmíněná zla, bez jejichž přemožení je duchovní vývoj nemožný. Jako pomoc pro člověka současnosti při vnitřním zápase s nimi, a aby se mu otevřela možnost, že může vstoupit na cestu pravého duchovního žakovství, byl ustanoven podzimní svátek Michaela jako brána k modernímu zasvěcení a současně jako jeho první stupeň.

V této souvislosti chceme ještě jednou uvést dva výroky Rudolfa Steinera, jež jsme již částečně citovali a které v tomto smyslu charakterizují svátek Michaelův, myšlenku Michaelovu. Dne 1. dubna 1923 řekl: „V myšlence svátku podzimní rovnodennosti musí duše cítit svou sílu, když se nyní neapeluje na její nazírání, nýbrž na její *vůli*: Přijmi do sebe michaelskou myšlenku přemáhající ahrimanské mocnosti, onu myšlenku, která ti dodá síly získat zde na Zemi duchovní poznání, abys mohl přemoci mocnosti smrti ..., tak se obrací tato myšlenka k mocnostem vůle: přijmout sílu Michaelovu, to znamená přijmout sílu duchovního poznání do sil vůle.“ A v přednášce z 8. dubna téhož roku čteme: „To ale přijde při Michaelově svátku zcela zvlášť v úvahu: že to bude muset být svátek k počtě lidské odvahy, lidského projevu michaelské odvahy. Neboť co je to, co dnes zadržuje člověka před poznáním ducha? Duševní bojácnost, abychom neřekli duševní zbabělost... Tato vnitřní odvaha, ta musí dostat svůj svátek ve svátku Michaela. Pak bude vyzářovat z tohoto svátku odvahy, z tohoto svátku vnitřně odvažné lidské duše to, *co dá také ostatním svátečním dobám roku pravý obsah*.“ Tuto poslední myšlenku můžeme vyjádřit také těmito slovy: Když se svátek Michaelův, který byl ustanoven současně s novým křesťanským zasvěcením v naší době, slaví pravým způsobem, to znamená, když se skutečně stává branou, která vede moderního člověka na cestu vnitřního vývoje, jelikož se na ni vstupuje jako na její první stupeň, potom se nám odhaluje *celý* roční koloběh z pravé michaelské inspirace jako velká sedmičlenná cesta zasvěcení, jejíž jednotlivé stupně mohou být uvedeny ve vztah ke křesťanským hlavním svátkům, takto:

1) Studium duchovní vědy, přičemž se nejprve používá síly úsudku, jež se získala ve fyzicko- smyslovém světě.

- svátek Michaela

2) Získání imaginativního poznání

- Vánoce

3) Čtení skrytého písma (odpovídající inspiraci)

- Epifanias

4) Práce na kameni mudrců (odpovídající intuici)

- Velikonoce

5) Poznání poměrů mikrokosmu a makrokosmu

- Nanebevstoupení

6) Sjednocení s makrokosmem

- Svátky svatodušní

7) Blaženost v Bohu

- svátek Janův

V souvislosti s těmito vztahy je třeba si povšimnout, že poukazují na ony stupně cesty zasvěcení, kterých se musí dosáhnout, mají-li se příslušné svátky stát vnitřní zkušeností. Jelikož však dnes žijeme v epoše svobody a současně největší vzdálenosti od zákonitosti makrokosmu, není absolutně nutné, aby proces vyššího vývoje prodělal všechny stupně přísně jeden po druhém, to znamená podle ročního koloběhu: „Tyto stupně nemusí ale být snad myšleny tak, že se prodělávají po sobě. Školení může naopak probíhat tak, že podle individuality duchovního žáka se předešlý stupeň prošel jen až v určité míře, když počíná žák konat cvičení, která odpovídají dalšímu stupni. Může např. být zcela dobré, když se získalo teprve několik imaginací bezpečným způsobem a konají se přece již cvičení, která přibližují inspiraci, intuici nebo poznání o souvislosti mikrokosmu a makrokosmu do oblasti vlastního prožívání.“

Tak je na jedné straně možné projít jistými stupni v procesu vnitřního vývoje jen „v určité míře“, přece se však na druhé straně nesmí žádný stupeň zcela vynechat. Můžeme proto říci, pohlížejíce na roční koloběh, že je vnitřně pohyblivý a přesto je v sobě samém a v celku *organismu zasvěcení* uzavřen. A když jsou pro *poznání* jednotlivých svátků zcela určité vztahy k běhu roku, tak existuje, jak ukázala dosavadní pozorování, pro cestu zasvěcení v ročním rytmu přece dosti velká pohyblivost, neboť se tu jedná především o ony *doby v roce*, které jsou pro jednotlivé stupně moderní cesty *zvlášť vhodné*. Tak např. doba od letního slunovratu až k Vánocům je zcela zvlášť příznivá pro přípravu, osvětlení a dokonce pro první elementy zasvěcení, kdežto doba od Vánoc k Velikonocům, nebo v širším smyslu celá druhá polovina roku od Vánoc až k letnímu slunovratu, podporuje vývoj vlastního imaginativního, inspirativního a intuitivního poznání, - ačkoliv to nevyklučuje, že duchovní žák může určitých imaginací dosáhnout již na stupni osvětlení a ještě více v souvislosti s prvními zážitky zasvěcení také během předchozí poloviny roku. Tak jsou zde jen naznačeny *objektivní* duchovní zákonitosti působící v běhu roku, které se však nesmějí brát dogmaticky.

Nakonec je třeba ptát se: Existuje skutečně nutnost uvést moderní cestu zasvěcení do spojitosti s ročním koloběhem?- Zde se musíme ještě jednou obrátit k vnitřnímu životu lidské duše. Tento život je, pokud probíhá v souvislosti s vnější přírodou, podřízen silám prostoru a jeho zákonitosti dvanácteroosti. Jestliže se však nastoupí cesta vnitřního vývoje, přechází se tím do říše času, do sféry morálního bytí, přechází se od zákonitosti dvanácti k sedmičlenné cestě zasvěcení. Žije-li však v člověku, v *rytmu sedmerosti*, v rytmu zasvěcení, jeho duch, jeho pravé já, žije v něm Kristus sám. Na druhé straně probíhá vnější život Země původně v zákonitosti dvanácteroosti přirozeného ročního běhu. Po mystériu Golgoty bylo však zemské bytí sjednoceno s Kristem, který v něm od té doby působí jako nový Duch Země. Tím ale vnáší do říše přírodní zákonitosti zákonitost morální, zasvěcovací zákonitost sedmerosti, která se vyjadřuje v sedmi křesťanských hlavních svátcích, které právě tvoří duchovní rytmus, v němž žije v ročním koloběhu Duch Země, její Já, Kristus sám. Jestliže člověk usiluje jako žák anthroposoficky orientované duchovní vědy, jda jmenovanou cestou zasvěcení, usiluje o to, aby ve vnitřním prožívání spojil její jednotlivé stupně s příslušnými svátečními dobami roku, potom působí zcela bezprostředně tak, jak je to hlavním úkolem anthroposofie v našem světě, o níž Rudolf Steiner řekl: „Anthroposofie je cestou poznání, která by chtěla vést duchovno v lidské bytosti k duchovno ve vesmíru.“